

Υπόθεση C-187/20

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

28 Απριλίου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Landgericht Ravensburg (Γερμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

31 Μαρτίου 2020

Ενάγοντες:

JL

DT

Εναγόμενες:

BMW Bank GmbH

Volkswagen Bank GmbH

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Σύμβαση καταναλωτικής πίστωσης – Υποχρεωτικές πληροφορίες – Οδηγία 2008/48/ΕΚ – Δικαίωμα υπαναχωρήσεως – Μνεία της δυνατότητας εξωδικαστικής επίλυσεως της διαφοράς – Αποδυνάμωση του δικαιώματος υπαναχωρήσεως – Κατάχρηση δικαιώματος

**Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής
αποφάσεως**

Ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχει το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/48/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου (στο εξής: οδηγία 2008/48/EK) την έννοια ότι στον τύπο της πιστώσεως πρέπει, κατά περίπτωση, να αναγράφεται ότι πρόκειται περί συνδεδεμένης συμβάσεως πιστώσεως ή/και ότι πρόκειται περί συμβάσεως πιστώσεως ορισμένης διάρκειας;
2. Έχει το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2008/48/EK, την έννοια ότι στους όρους για την ανάληψη της πιστώσεως επί συνδεδεμένων συμβάσεων πιστώσεως που συνάπτονται για τη χρηματοδότηση της αγοράς ενός πράγματος, πρέπει να αναγράφεται ότι, σε περίπτωση εκταμιεύσεως του ποσού της πιστώσεως, ο δανειολήπτης απαλλάσσεται από την υποχρέωσή του για καταβολή του τιμήματος αγοράς που αντιστοιχεί στο ύψος του εκταμιευθέντος ποσού και ότι ο πωλητής οφείλει να παραδώσει στον αγοραστή το αγορασθέν πράγμα, εφόσον έχει εξοφληθεί ολοσχερώς το τίμημα της αγοράς
3. Έχει το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιβ', της οδηγίας 2008/48/EK, την έννοια ότι
  - α) πρέπει να αναγράφεται, ως απόλυτος αριθμός, το ισχύον κατά τον χρόνο συνάψεως της σύμβασης πίστωσης επιτόκιο υπερημερίας, , τουλάχιστον δε να δηλώνεται ως απόλυτος αριθμός το ισχύον επιτόκιο αναφοράς (εν προκειμένω το βασικό επιτόκιο σύμφωνα με το άρθρο 247 BGB), από το οποίο προκύπτει το ισχύον επιτόκιο υπερημερίας μέσω προσαυξήσεως (εν προκειμένω κατά πέντε ποσοστιαίες μονάδες σύμφωνα με το άρθρο 288, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, BGB);
  - β) πρέπει να αναλύεται επακριβώς ο μηχανισμός της προσαρμογής του επιτοκίου υπερημερίας, τουλάχιστον δε να μνημονεύονται οι εθνικοί κανόνες οι οποίοι διέπουν την προσαρμογή του (άρθρα 247και 288, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, BGB);
4. α) Έχει το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιη', της οδηγίας 2008/48/EK, την έννοια ότι στη σύμβαση πιστώσεως πρέπει να καθορίζεται συγκεκριμένη και κατανοητή από τον καταναλωτή μέθοδος υπολογισμού της αποζημιώσεως λόγω πρόωρης εξοφλήσεως του δανείου, ούτως ώστε ο καταναλωτής να μπορεί να υπολογίσει, τουλάχιστον κατά προσέγγιση, το ύψος της οφειλόμενης αποζημιώσεως λόγω πρόωρης καταγγελίας;

- β) (σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο προπαρατεθέν, υπό στοιχείο α', σκέλος του ερωτήματος):

Αντιβαίνει στο άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιη', δεύτερη περίοδος και στο άρθρο 14, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2008/48/EK, εθνική ρύθμιση, κατά την οποία, σε περίπτωση ελλιπών πληροφοριών κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιη', της ίδιας οδηγίας, η προθεσμία υπαναχωρήσεως αρχίζει ωστόσο με την κατάρτιση της συμβάσεως και αποσβέννυται μόνον το δικαίωμα του πιστωτικού φορέα για αποζημίωση λόγω πρόωρης εξοφλήσεως της πιστώσεως;

5. Έχει το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιθ', της οδηγίας 2008/48/EK, την έννοια ότι

- α) στη σύμβαση πιστώσεως πρέπει επίσης να προσδιορίζονται τα ρυθμιζόμενα στο εθνικό δίκαιο δικαιώματα καταγγελίας των μερών της συμβάσεως πιστώσεως, και ιδίως το δικαίωμα καταγγελίας του δανειολήπτη για σπουδαίο λόγο κατά το άρθρο 314 BGB στην περίπτωση συμβάσεων δανείου ορισμένης διάρκειας, καθώς και ότι το άρθρο στο οποίο προβλέπεται το εν λόγω δικαίωμα καταγγελίας πρέπει να μνημονεύεται ρητώς;

- β) (σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο προπαρατεθέν, υπό στοιχείο α', σκέλος του ερωτήματος):

δεν αντίκειται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει ότι η μεία τυχόν ειδικού δικαιώματος καταγγελίας κατά το εθνικό δίκαιο συνιστά υποχρεωτική πληροφορία κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιθ', της οδηγίας 2008/48/EK;

- γ) στη σύμβαση πιστώσεως πρέπει να αναγράφεται, για όλα τα δικαιώματα καταγγελίας των μερών αυτής, η προβλεπόμενη προθεσμία για την άσκηση του δικαιώματος καταγγελίας και ο τύπος τον οποίο πρέπει να περιβληθεί η δήλωση περί καταγγελίας;

6. Έχει το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο κ', της οδηγίας 2008/48/EK, την έννοια ότι στη σύμβαση πιστώσεως πρέπει να γνωστοποιούνται οι ουσιώδεις τυπικές προϋποθέσεις για την κίνηση διαδικασίας ή/και μηχανισμού επανορθώσεως στο πλαίσιο εξωδικαστικών διαδικασιών και μηχανισμών επανορθώσεως; Είναι ανεπαρκής η πληροφόρηση όταν, όσον αφορά τις εξωδικαστικές διαδικασίες ή/και τους μηχανισμούς επανορθώσεως, γίνεται παραπομπή σε κανονισμό διαδικασίας που είναι διαθέσιμος στο Διαδίκτυο;

7. Αποκλείεται σε σύμβαση καταναλωτικής πίστωσης η προβολή από τον πιστωτικό φορέα ενστάσεως αποδυναμώσεως δικαιώματος προς αντίκρουση της ασκήσεως δικαιώματος υπαναχωρήσεως εκ μέρους του καταναλωτή σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2008/48/EK

α) αν στη σύμβαση πιστώσεως δεν έχει προσηκόντως συμπεριληφθεί ούτε έχει παρασχεθεί εκ των υστέρων κάποια από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/48/EK, υποχρεωτικές πληροφορίες, με συνέπεια να μην έχει ακόμη αρχίσει να τρέχει η προθεσμία υπαναχωρήσεως του άρθρου 14, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας;

β) (σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο προπαρατεθέν, υπό στοιχείο α΄, σκέλος του ερωτήματος):

αν κρίσιμο στοιχείο επί του οποίου στηρίζεται η αποδυνάμωση του δικαιώματος αποτελεί το χρονικό διάστημα που παρήλθε από τη σύναψη της συμβάσεως ή/και η πλήρης εκτέλεση της συμβάσεως από αμφοτέρω τα συμβαλλόμενα μέρη ή/και το ανακτηθέν ποσό δανείου επί του οποίου ο δανειολήπτης έχει δικαίωμα διαθέσεως ή η επιστροφή των εγγυήσεων του δανείου ή/και (σε περίπτωση που η σύμβαση πιστώσεως συνδέεται με σύμβαση πώλησεως) η χρήση ή η εκποίηση του χρηματοδοτούμενου αγαθού από τον καταναλωτή, ενώ κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα, και αφού έχουν προκύψει οι κρίσιμες περιστάσεις, ο καταναλωτής δεν γνώριζε ούτε όφειλε να γνωρίζει ότι εξακολουθούσε να υφίσταται το δικαίωμά του για υπαναχώρηση, ο δε πιστωτικός φορέας δεν μπορούσε επίσης να θεωρήσει δικαιολογημένα ότι ο καταναλωτής είχε σχετική γνώση;

8. Αποκλείεται σε σύμβαση καταναλωτικής πίστωσης η προβολή από τον πιστωτικό φορέα ενστάσεως καταχρηστικής ασκήσεως δικαιώματος προς αντίκρουση της ασκήσεως δικαιώματος υπαναχωρήσεως εκ μέρους του καταναλωτή κατά το άρθρο 14, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2008/48/EK

α) αν στη σύμβαση πιστώσεως δεν έχει προσηκόντως συμπεριληφθεί ούτε έχει παρασχεθεί εκ των υστέρων κάποια από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/48/EK, υποχρεωτικές πληροφορίες, με συνέπεια να μην έχει ακόμη αρχίσει να τρέχει η προθεσμία υπαναχωρήσεως του άρθρου 14, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας;

β) (σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο προπαρατεθέν, υπό στοιχείο α΄, σκέλος του ερωτήματος):

αν κρίσιμο στοιχείο επί του οποίου στηρίζεται η καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος αποτελεί το χρονικό διάστημα που παρήλθε από τη σύναψη της συμβάσεως ή/και η πλήρης εκτέλεση της συμβάσεως από αμφοτέρωτα τα συμβαλλόμενα μέρη ή/και το ανακτηθέν ποσό δανείου επί του οποίου ο δανειολήπτης έχει δικαίωμα διαθέσεως ή η επιστροφή των εγγυήσεων του δανείου ή/και (σε περίπτωση που η σύμβαση πιστώσεως συνδέεται με σύμβαση πωλήσεως) η χρήση ή η εκποίηση του χρηματοδοτούμενου αγαθού από τον καταναλωτή, ενώ κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα, και αφού έχουν προκύψει οι κρίσιμες περιστάσεις, ο καταναλωτής δεν γνώριζε ούτε όφειλε να γνωρίζει ότι εξακολουθούσε να υφίσταται το δικαίωμά του για υπαναχώρηση, ο δε πιστωτικός φορέας δεν μπορούσε επίσης να θεωρήσει δικαιολογημένα ότι ο καταναλωτής είχε σχετική γνώση;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία 2008/48/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου (στο εξής: οδηγία 2008/48), ιδίως άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχεία α', δ', ιβ', ιη', ιθ' και κ'.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (εισαγωγικός νόμος του αστικού κώδικα, στο εξής: EGBGB), άρθρο 247, παράγραφοι 3, 6 και 7

Bürgerliches Gesetzbuch (αστικός κώδικας, στο εξής: BGB), ιδίως άρθρα 242, 247, 288, 314, 355, 356b, 357, 357a, 358, 492, 495

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Έρεισμα της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην παρούσα υπόθεση C-187/20 αποτελούν δύο συνεκδικαζόμενες υποθέσεις.
- 2 Στην υπόθεση JL κατά BMW Bank ο ενάγων συνήψε σύμβαση με τη BMW Bank για χορήγηση δανείου καθαρού ποσού 24 401,84 ευρώ, με σκοπό την αγορά οχήματος ιδιωτικής χρήσεως. Στη σύμβαση δεν προσδιοριζόταν περαιτέρω το είδος του δανείου. Στις επισυναπτόμενες στη σύμβαση τυποποιημένες ευρωπαϊκές πληροφορίες καταναλωτικής πίστωσης, οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του εγγράφου της συμβάσεως, για τον τύπο της πιστώσεως αναγράφεται μόνον το εξής: «Δάνειο με αμετάβλητες μηνιαίες δόσεις και σταθερό επιτόκιο». Ως προς την εκταμίευση του ποσού του δανείου, στην ενότητα «Σημαντικές

επισημάνσεις» περιλαμβάνεται για τον δανειολήπτη η πληροφορία ότι η εκταμίευση του δανείου προς τον πωλητή γίνεται κατά τον χρόνο παραδόσεως του οχήματος.

- 3 Όσον αφορά το επιτόκιο υπερημερίας, η σύμβαση δανείου περιλαμβάνει τις εξής πληροφορίες: «Αν ο δανειολήπτης καταστεί υπερήμερος, επιβάλλονται τόκοι υπερημερίας ανερχόμενοι ετησίως σε πέντε εκατοστιαίες μονάδες πάνω από το εκάστοτε βασικό επιτόκιο. Το βασικό επιτόκιο καθορίζεται αντίστοιχα στις 7 Ιανουαρίου και στις 7 Ιουλίου κάθε έτους και δημοσιεύεται από την Deutsche Bundesbank στην Bundesanzeiger [ομοσπονδιακή εφημερίδα δημοσιεύσεων].»
- 4 Για το ενδεχόμενο αποζημιώσεως λόγω πρόωρης εξοφλήσεως του δανείου, η σύμβαση προβλέπει τα εξής: «Σε περίπτωση πρόωρης εξοφλήσεως... η τράπεζα μπορεί να απαιτήσει εύλογη αποζημίωση δυνάμει του άρθρου 502 BGB λόγω πρόωρης εξοφλήσεως του δανείου για ζημία άμεσα συναρτώμενη με την αιτία αυτή. Η ζημία υπολογίζεται σύμφωνα με τα καθοριζόμενα από το Bundesgerichtshof (ομοσπονδιακό δικαστήριο, Γερμανία) γενικά μαθηματικά και χρηματοοικονομικά κριτήρια, τα οποία λαμβάνουν ιδίως υπόψη το τυχόν εν τω μεταξύ μεταβληθέν επιτόκιο, τις αρχικώς συμφωνηθείσες δόσεις του δανείου, το διαφυγόν κέρδος της Τράπεζας, το συνεπεία της πρόωρης εξοφλήσεως εξοικονομηθέν κόστος κινδύνων και διαχειρίσεως και τον συνδεόμενο με την πρόωρη εξόφληση διοικητικό φόρτο (έξοδα διαχειρίσεως)».
- 5 Όσον αφορά την τυχόν πρόωρη καταγγελία της συμβάσεως, είναι γεγονός ότι στους όρους χορηγήσεως του δανείου επισημαίνεται ότι δεν θίγεται το δικαίωμα του δανειολήπτη για καταγγελία για σπουδαίο λόγο. Εντούτοις δεν παρατίθεται η σχετική διάταξη του άρθρου 314 BGB ούτε επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου αυτού, η καταγγελία πρέπει να γίνει εντός εύλογης προθεσμίας
- 6 Όσον αφορά τη δυνατότητα προσφυγής σε διαδικασία εξωδικαστικής διαμεσολαβήσεως, στη σύμβαση δανείου επισημαίνεται ότι για τη διευθέτηση διαφορών με την τράπεζα υφίσταται η δυνατότητα προσφυγής στον φορέα διαμεσολαβήσεως των ιδιωτικών τραπεζών. Αναλυτικές ρυθμίσεις περιέχονται στον «Verfahrensordnung für die Schlichtung von Kundenbeschwerden im deutschen Bankgewerbe» (κανονισμό διαδικασίας για τη διευθέτηση παραπόνων των πελατών στον γερμανικό τραπεζικό κλάδο), ο οποίος παρέχεται στον πελάτη κατόπιν σχετικού αιτήματος ή μπορεί να αναζητηθεί στην ιστοσελίδα της Bundesverbandes der Deutschen Banken e. V. (ομοσπονδιακής ενώσεως γερμανικών τραπεζών) στον ιστότοπο www.bdb.de. Το παράπονο κατατίθεται εγγράφως στην υπηρεσία παραπόνων της Bundesverband deutscher Banken.
- 7 Το τίμημα αγοράς του οχήματος ανερχόταν σε 23 500 ευρώ. Ο ενάγων έδωσε προκαταβολή 1 000 ευρώ στην πωλήτρια (αντιπροσωπεία αυτοκινήτων) και εξόφλησε το απομένον ποσό των 22 500 ευρώ, καθώς και τις τρεις εφάπαξ εισφορές για ασφάλειες, συνολικού ποσού 1 901,84 ευρώ, μέσω του ανωτέρω δανείου. Η εναγομένη συνέπραξε κατά την προετοιμασία και τη σύναψη της

συμβάσεως δανείου με την πωλήτρια, η οποία ενήργησε ως μεσίτρια δανείων. Στη σύμβαση δανείου συμφωνήθηκε περαιτέρω ότι ο ενάγων αναλαμβάνει να εξοφλήσει το ποσό του δανείου, ύψους 25 814,98 ευρώ (καθαρό ποσό δανείου 24 401,84 ευρώ, πλέον τόκων 1 413,14 ευρώ) από τις 5 Μαΐου 2017 μέσω 47 σταθερών μηνιαίων δόσεων, ύψους 309,25 ευρώ εκάστη, και μίας τελικής δόσεως ποσού 11 280 ευρώ, καταβλητέας στις 5 Απριλίου 2021. Με έγγραφο της 13ης Ιουνίου 2019 ο ενάγων υπαναχώρησε από τη σχετική με τη σύναψη της συμβάσεως δανείου δήλωση βουλήσεώς του.

- 8 Κατά τους ισχυρισμούς του η υπαναχώρηση είναι έγκυρη, καθότι η προθεσμία υπαναχωρήσεως δεν είχε αρχίσει να τρέχει λόγω παροχής εσφαλμένων υποχρεωτικών πληροφοριών. Ο ενάγων ζητεί να αναγνωριστεί ότι, συνεπεία της υπαναχωρήσεως, από τις 13 Ιουνίου 2019 και εφεξής δεν οφείλει ούτε τόκους ούτε χρεολύσια για τη συναφθείσα στις 4 Μαΐου 2017 σύμβαση δανείου.
- 9 Η εναγομένη θεωρεί την αγωγή αβάσιμη, καθόσον, όπως υποστηρίζει, αφενός είχε παράσχει προσηκόντως όλες τις υποχρεωτικές πληροφορίες και, αφετέρου, η υπαναχώρηση έγινε εκπροθέσμως. Περαιτέρω η εναγομένη προβάλλει την ένσταση αποδυναμώσεως δικαιώματος και καταχρηστικής ασκήσεως του δικαιώματος υπαναχωρήσεως.
- 10 Στην υπόθεση DT κατά Volkswagen Bank τα πραγματικά περιστατικά ταυτίζονται κατ' ουσίαν με εκείνα της πρώτης διαδικασίας. Ούτε εν προκειμένω προσδιορίζεται περαιτέρω το είδος του δανείου. Εντούτοις, στη σελίδα 1 της συμβάσεως δανείου παρέχεται η ακόλουθη πληροφορία: «Η σύμβαση εξακολουθεί να διέπεται από τους προβλεπόμενους όρους χορηγήσεως δανείου...». Στις τυποποιημένες ευρωπαϊκές πληροφορίες καταναλωτικής πίστεως που δόθηκαν στον ενάγοντα περιέχεται η ακόλουθη επισήμανση ως προς τον τύπο της πιστώσεως: «Τοκοχρεολυτικό δάνειο με τιλοποιημένο δικαίωμα επιστροφής (σταθερές μηνιαίες δόσεις και αυξημένη τελική δόση)». Ως προς την εξόφληση του ποσού του δανείου στη σύμβαση πιστώσεως αναγράφεται η πληροφορία ότι το δάνειο πρέπει να εξοφληθεί στον πωλητή.
- 11 Ως προς το επιτόκιο υπερημερίας, η σύμβαση δανείου περιέχει τις εξής πληροφορίες: «Σε περίπτωση καταγγελίας της συμβάσεως, θα σας χρεώσουμε τόκους με το νόμιμο επιτόκιο υπερημερίας. Το ετήσιο επιτόκιο υπερημερίας ανέρχεται σε 5 ποσοστιαίες μονάδες πάνω από το εκάστοτε βασικό επιτόκιο.» Επιπλέον στις «Τυποποιημένες ευρωπαϊκές πληροφορίες καταναλωτικής πίστεως» που τέθηκαν υπόψη του ενάγοντα ορίζεται ότι: «Το ετήσιο επιτόκιο υπερημερίας ανέρχεται σε 5 ποσοστιαίες μονάδες πάνω από το βασικό επιτόκιο. Το βασικό επιτόκιο υπολογίζεται από την Deutsche Bundesbank και καθορίζεται την 1η Ιανουαρίου και την 7η Ιουλίου κάθε έτους.»
- 12 Όσον αφορά τυχόν αποζημίωση λόγω πρόωρης εξοφλήσεως του δανείου, η σύμβαση περιέχει, μεταξύ άλλων, τις εξής πληροφορίες: «Για την άμεσα συναρτώμενη με την πρόωρη εξόφληση ζημία, η τράπεζα μπορεί να απαιτήσει εύλογη αποζημίωση λόγω πρόωρης εξοφλήσεως. Η τράπεζα υπολογίζει τη ζημία

σύμφωνα με τα καθοριζόμενα από το Bundesgerichtshof μαθηματικά και χρηματοοικονομικά κριτήρια, τα οποία λαμβάνουν ιδίως υπόψη το ενδεχομένως εν τω μεταξύ μεταβληθέν επιτόκιο, τις αρχικώς συμφωνηθείσες δόσεις του δανείου, το διαφυγόν κέρδος της τράπεζας, το συνεπεία της πρόωρης εξοφλήσεως εξοικονομηθέν κόστος κινδύνων και διαχειρίσεως και τον συνδεδεμένο με την πρόωρη εξόφληση διοικητικό φόρτο (έξοδα διαχειρίσεως).»

- 13 Η σύμβαση δανείου δεν περιέχει καμία παραπομπή στο δικαίωμα του δανειολήπτη για καταγγελία για σπουδαίο λόγο δυνάμει του άρθρου 314 BGB, το οποίο υφίσταται κατά το εθνικό δίκαιο επί συμβάσεων μακράς χρονικής διάρκειας. Επίσης δεν αναφέρεται η εφαρμοστέα διαδικασία (ιδίως ο τύπος και η προθεσμία για καταγγελία εκ μέρους του δανειολήπτη). Διευκρινίζεται, ωστόσο, υπό ποιες προϋποθέσεις υφίσταται δικαίωμα καταγγελίας του δανειοδότη για σπουδαίο λόγο, χωρίς όμως να γίνεται αναφορά στον τύπο και την προθεσμία.
- 14 Όσον αφορά τη δυνατότητα διαδικασίας εξωδικαστικής διαμεσολαβήσεως, επισημαίνεται και σε αυτή την περίπτωση ότι η τράπεζα συμμετέχει στις διαδικασίες επιλύσεως διαφορών ενώπιον του φορέα συμβιβασμού για θέματα καταναλωτών «Ombudsmann der privaten Banken» (www.bankenombudsmann.de). Περαιτέρω λεπτομέρειες ρυθμίζονται στον «Verfahrensordnung für die Schlichtung von Kundenbeschwerden im deutschen Bankgewerbe» (κανονισμό διαδικασίας για τη διευθέτηση παραπόνων των πελατών στον γερμανικό τραπεζικό κλάδο), ο οποίος διατίθεται κατόπιν αιτήματος ή μπορεί να αναζητηθεί στο Διαδίκτυο, στον ιστότοπο www.bankenverband.de. Το παράπονο υποβάλλεται γραπτώς (παραδείγματος χάριν με επιστολή, τηλεομοιοτυπία, ηλεκτρονικό μήνυμα) στην υπηρεσία παραπόνων πελατών της Bundesverband deutscher Banken e. V.
- 15 Στην προκειμένη περίπτωση το δάνειο έπρεπε να εξοφληθεί έως την 1η Απριλίου 2020. Η υπαναχώρηση δηλώθηκε εγγράφως στις 12 Ιανουαρίου 2019.
- 16 Κατά τους ισχυρισμούς του ενάγοντος η υπαναχώρηση είναι έγκυρη, καθότι η οικεία προθεσμία δεν είχε αρχίσει να τρέχει λόγω της παροχής εσφαλμένων υποχρεωτικών πληροφοριών. Ο ενάγων ζητεί από την εναγομένη, αφού της επιστρέψει το όχημα που αγόρασε, να του επιστρέψει με τη σειρά της τις 43 δόσεις δανείου, συνολικού ύψους 17 012,95 ευρώ, που ο ενάγων είχε καταβάλει έως την ημερομηνία της επ' ακροατηρίου διαδικασίας. Περαιτέρω ο ενάγων ζητεί να αναγνωρισθεί ότι δεν οφείλει ούτε τόκους ούτε χρεολύσια από τη σύμβαση δανείου. Επιπλέον ζητεί την απόδοση των δικηγορικών εξόδων για τις πραγματοποιηθείσες εξωδικαστικές ενέργειες.
- 17 Η εναγομένη προβάλλει επικουρικώς το δικαίωμά της για παρακράτηση λόγω φερόμενης αξιώσεώς της για καταβολή τόκων δανείου έως την παράδοση του οχήματος. Η εναγομένη υποστηρίζει περαιτέρω ότι ο ενάγων οφείλει να καταβάλει αποζημίωση για την απομείωση της αξίας του οχήματος, η οποία αποδίδεται στη χρήση αυτού από τον ενάγοντα.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 18 Η ευδοκίμηση των αγωγών εξαρτάται από το κατά πόσον η υπαναχώρηση από τη σύμβαση δανείου ήταν έγκυρη και από το αν ο δανειολήπτης μπορεί να προβάλει, κατά περίπτωση, την ένσταση αποδυναμώσεως δικαιώματος ή την ένσταση καταχρηστικής ασκήσεως του δικαιώματος υπαναχωρήσεως.
- 19 Η εγκυρότητα της δηλώσεως υπαναχωρήσεως του ενάγοντα προϋποθέτει ότι η τασσόμενη στο άρθρο 355, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, BGB, προθεσμία υπαναχωρήσεως δύο εβδομάδων δεν είχε ακόμη παρέλθει κατά τον χρόνο της οικείας δηλώσεως. Κατά το άρθρο 356b, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, BGB, η προθεσμία υπαναχωρήσεως δεν αρχίζει να τρέχει, αν στη σύμβαση πιστώσεως δεν περιέχονται πλήρως οι υποχρεωτικές πληροφορίες που προβλέπονται στο άρθρο 492, παράγραφος 2, BGB, και στο άρθρο 247, παράγραφοι 6 έως 13, EGBGB. Σε τέτοια περίπτωση, η προθεσμία αρχίζει να τρέχει, σύμφωνα με το άρθρο 356b, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, μόνον αφότου δοθούν εκ των υστέρων οι υποχρεωτικές πληροφορίες. Όσον αφορά τις ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου αχθείσες υποθέσεις, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι οι υποχρεωτικές πληροφορίες είναι ελλιπείς, ιδίως εάν στη σύμβαση πιστώσεως δεν περιέχεται νομοτύπως μία τουλάχιστον από τις υποχρεωτικές πληροφορίες που προβλέπονται στο άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχεία α', δ', ιβ', ιγ', ιθ' και κ', της οδηγίας 2008/48.
- 20 Ακόμα και αν στις προκείμενες υποθέσεις οι αμοιβαίες συμβατικές υποχρεώσεις είχαν ήδη εκπληρωθεί στο μεγαλύτερο μέρος τους κατά τον χρόνο της υπαναχωρήσεως, αυτή εξακολουθούσε να επιτρέπεται κατ' αρχήν, καθόσον το γερμανικό δίκαιο δεν προβλέπει απόσβεση του δικαιώματος υπαναχωρήσεως επί συμβάσεων καταναλωτικής πίστωσης. Ο εθνικός νομοθέτης έχει σκοπίμως επιλέξει την πρόβλεψη δικαιώματος υπαναχωρήσεως, η άσκηση του οποίου δεν υπόκειται σε χρονικό περιορισμό.
- 21 Στις προκείμενες υποθέσεις η προβληθείσα από τους πιστωτικούς φορείς ένσταση αποδυναμώσεως του δικαιώματος υπαναχωρήσεως ή ένσταση περί καταχρηστικής ασκήσεως του δικαιώματος υπαναχωρήσεως ενδέχεται να ευδοκιμήσουν. Εντούτοις επιβάλλεται να εξεταστεί ποιες προϋποθέσεις πρέπει να πληρούνται κατά το δίκαιο της Ένωσης για την προβολή ενστάσεως αποδυναμώσεως ή καταχρηστικής ασκήσεως προς αντίκρουση της ασκήσεως δικαιώματος υπαναχωρήσεως που προβλέπεται στο άρθρο 14, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2008/48.
- 22 Επί των προδικαστικών ερωτημάτων το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ειδικότερα τα εξής:
- 23 Επί του πρώτου ερωτήματος: ανακύπτει ζήτημα ερμηνείας ως προς την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/48, κατά το οποίο η σύμβαση πιστώσεως πρέπει να προσδιορίζει, με τρόπο σαφή και ευσύννοπτο, τον τύπο της πιστώσεως. Στην εθνική νομολογία και βιβλιογραφία έχουν διατυπωθεί

διάφορες απόψεις για το ζήτημα αυτό. Κατά την εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου, κρίσιμης σημασίας είναι η απάντηση που δίνεται στο εν λόγω ζήτημα με βάση το δίκαιο της Ένωσης.

- 24 Αφενός, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αρκεί να μνημονεύονται η εξόφληση με δόσεις και το σταθερό επιτόκιο. Το Bundesgerichtshof εκτιμά ότι η ερμηνεία αυτή της οδηγίας 2008/48 είναι η μόνη ορθή, χωρίς να καταλείπεται περιθώριο για εύλογη αμφιβολία. Αφετέρου, η οικονομία της οδηγίας θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι συνηγορεί υπέρ της απόψεως ότι στον τύπο της πιστώσεως πρέπει να δηλώνεται επίσης ότι πρόκειται περί συνδεδεμένης συμβάσεως πιστώσεως, καθόσον το άρθρο 3, στοιχείο ιδ', της οδηγίας 2008/48, ορίζει τις συνδεδεμένες συμβάσεις πιστώσεως ως συμβάσεις ειδικού τύπου, ενώ το άρθρο 15 αυτής ρυθμίζει τις ιδιαίτερες έννομες συνέπειες που παράγει το μάρφωμα της συνδεδεμένης συμβάσεως πιστώσεως. Επίσης από την οικονομία της οδηγίας θα μπορούσε να συναχθεί ότι πρέπει να διευκρινίζεται ρητώς κατά πόσον πρόκειται περί συμβάσεως δανείου ορισμένης ή αόριστης διάρκειας, δεδομένου ότι το άρθρο 13 της οδηγίας 2008/48 περιλαμβάνει ειδικές ρυθμίσεις για τις συμβάσεις πιστώσεως ορισμένης διάρκειας.
- 25 Επί του δεύτερου ερωτήματος: ανακύπτει ζήτημα ερμηνείας ως προς την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2008/48, κατά το οποίο η σύμβαση πιστώσεως πρέπει να προσδιορίζει, με τρόπο σαφή και ευσύνοπτο, τους όρους που διέπουν την ανάληψη της πιστώσεως. Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί προβληματικό, μεταξύ άλλων, το γεγονός ότι σε καμία από τις δύο συμβάσεις πιστώσεως δεν περιλαμβάνεται η πληροφορία ότι με την πραγματοποίηση της πληρωμής αίρεται η έναντι του πωλητή δέσμευση που αφορά το τίμημα αγοράς αντίστοιχου ύψους και, μετά την ολοσχερή εξόφληση του τιμήματος, ο αγοραστής μπορεί να ζητήσει την παράδοση του οχήματος από τον πωλητή. Το δικαστήριο επισημαίνει πάντως ότι το ζήτημα της ερμηνείας του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2008/48, δεν έχει τύχει ενιαίας απαντήσεως από την εθνική νομολογία και βιβλιογραφία.
- 26 Αφενός, θα μπορούσε να θεωρηθεί επαρκές ότι κατά την αποπληρωμή του ποσού του δανείου σε τρίτο αρκεί απλώς ο καταναλωτής να ενημερώνεται για το πρόσωπο προς το οποίο γίνεται η αποπληρωμή του ποσού. Αφετέρου, ωστόσο, το γράμμα του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2008/48, θα μπορούσε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, όταν πρόκειται για σύμβαση πιστώσεως που συνάπτεται με σκοπό τη χρηματοδότηση αγοράς οχήματος, ο καταναλωτής πρέπει να ενημερώνεται για τις παροχές που θα λάβει έναντι του ποσού του δανείου, ήτοι ότι απαλλάσσεται από την υποχρέωσή του για καταβολή του τιμήματος κατά το ύψος του καταβληθέντος στον πωλητή ποσού και ότι (εφόσον το τίμημα εξοφληθεί ολοσχερώς) δύναται να ζητήσει από τον πωλητή την παράδοση του αντικειμένου της αγοράς.
- 27 Επί του τρίτου ερωτήματος: ανακύπτει ζήτημα ερμηνείας ως προς την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιβ', της οδηγίας 2008/48, κατά το οποίο η σύμβαση πιστώσεως πρέπει να προσδιορίζει, με τρόπο σαφή και ευσύνοπτο, το

εφαρμοστέο επιτόκιο υπερημερίας όπως ισχύει τη στιγμή της σύναψης της συμβάσεως πιστώσεως και τις ρυθμίσεις για την προσαρμογή του.

- 28 Ενδεχομένως, αρκεί για τον σκοπό αυτόν να περιλαμβάνεται στη σύμβαση το περιεχόμενο της νομοθετικής ρυθμίσεως των τόκων υπερημερίας στο εθνικό δίκαιο (εν προκειμένω άρθρο 288, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, BGB). Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, σε απόφαση που εκδόθηκε τον Φεβρουάριο 2020, το Bundesgerichtshof έκρινε ότι η εν λόγω ερμηνεία της οδηγίας 2008/48 είναι ορθή, χωρίς να καταλείπεται περιθώριο για εύλογη αμφιβολία.
- 29 Εντούτοις, κατά το αιτούν δικαστήριο, η ως άνω ερμηνεία του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιβ', της οδηγίας 2008/48, δεν είναι δεσμευτική. Η περιεχόμενη στην οδηγία προσθήκη «όπως ισχύει τη στιγμή της σύναψης της σύμβασης πίστωσης» και η απαίτηση περί σαφούς και ευσύνοπτου τρόπου θα μπορούσαν να συνηγορούν υπέρ του ότι το τρέχον ισχύον επιτόκιο υπερημερίας πρέπει να δηλώνεται με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ακρίβεια, επομένως ως απόλυτος αριθμός ή τουλάχιστον να αναγράφεται ως απόλυτος αριθμός το ύψος του ισχύοντος βασικού επιτοκίου σύμφωνα με το άρθρο 247 BGB, καθόσον στην περίπτωση αυτή ο καταναλωτής δύναται να υπολογίσει το τρέχον επιτόκιο υπερημερίας με μια απλή πρόσθεση (+ 5 ποσοστιαίες μονάδες). Ενδεχομένως, θα μπορούσε επίσης να απαιτείται ανάλυση του μηχανισμού της προσαρμογής του επιτοκίου υπερημερίας, ότι δηλαδή το επιτόκιο υπερημερίας κατά το εθνικό δίκαιο, σύμφωνα με τα άρθρα 247, 288, παράγραφος 1, BGB, κυμαίνεται πέντε ποσοστιαίες μονάδες άνω του ανά εξάμηνο γνωστοποιούμενου από την Deutsche Bundesbank βασικού επιτοκίου.
- 30 Όπως επισημαίνει επιπλέον το αιτούν δικαστήριο, από το γεγονός ότι, σε αντίθεση με το συνολικό πραγματικό επιτόκιο του άρθρου 3, στοιχείο θ', της οδηγίας 2008/48/ΕΕ, ο νομοθέτης της Ένωσης δεν καθορίζει, στο άρθρο 3 της ίδιας οδηγίας, το επιτόκιο υπερημερίας, ουδέν συνάγεται για το κρίσιμο ζήτημα που αφορά το αν το επιτόκιο υπερημερίας πρέπει να αναφέρεται ως απόλυτος αριθμός. Τούτο δε διότι, μολονότι η οδηγία δεν περιέχει νομοθετικό ορισμό, είναι απολύτως σαφές ότι και το επιτόκιο υπερημερίας εκφράζεται ως ετήσιο ποσοστό. Αντιθέτως, σε αυτό το πλαίσιο, το κρίσιμο ερμηνευτικό ζήτημα αφορά το κατά πόσον αρκεί η παραπομπή σε αλλού γνωστοποιούμενο επιτόκιο αναφοράς ή αν πρέπει να γνωστοποιείται στον καταναλωτή ως ποσοστό το ακριβές επιτόκιο που ισχύει κατά την κατάρτιση της συμβάσεως.
- 31 Επί του υπό στοιχείο α' σκέλους του τέταρτου ερωτήματος: ανακύπτει ζήτημα ερμηνείας ως προς την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιη', της οδηγίας 2008/48, κατά το οποίο οι πληροφορίες σχετικά με την αξίωση αποζημιώσεως του πιστωτικού φορέα και τον τρόπο καθορισμού της αποζημιώσεως αυτής πρέπει να προσδιορίζονται με τρόπο σαφή και ευσύνοπτο.
- 32 Είναι δυνατή ερμηνεία κατά την οποία για την ανάλυση του τρόπου του υπολογισμού της οφειλόμενης αποζημιώσεως μπορούν να λαμβάνονται υπόψη οι αρχές της νομολογίας και οι σχετικοί συντελεστές υπολογισμού, χωρίς να

παρατίθεται συγκεκριμένος τρόπος υπολογισμού. Σε απόφαση που εκδόθηκε τον Φεβρουάριο του 2020, το Bundesgerichtshof φρονεί ότι η ως άνω ερμηνεία της οδηγίας 2008/48 είναι η μόνη ορθή, χωρίς να καταλείπεται περιθώριο για εύλογη αμφιβολία. Εντούτοις το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η εν λόγω ερμηνεία δεν είναι δεσμευτική και παραπέμπει συναφώς, μεταξύ άλλων, στην αιτιολογική σκέψη 39 της οδηγίας.

- 33 Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο υπό στοιχείο α' σκέλος του τέταρτου ερωτήματος, μένει να απαντηθεί το β' σκέλος αυτού, ήτοι το κατά πόσον αντιβαίνει στο άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιη', και στο άρθρο 14, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2008/48, εθνική ρύθμιση κατά την οποία, σε περίπτωση ελλιπών πληροφοριών κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιη', της ίδιας οδηγίας, η προθεσμία υπαναχώρησης αρχίζει σε κάθε περίπτωση με την κατάρτιση της συμβάσεως, και ότι αποσβέννυται μόνον το δικαίωμα του πιστωτικού φορέα για αποζημίωση λόγω πρόωρης εξοφλήσεως της πιστώσεως. Και επ' αυτού του ζητήματος υπάρχει διχογνωμία στην εθνική νομολογία και βιβλιογραφία. Κατά μία άποψη, η μόνη κύρωση που επισύρει το γεγονός ότι οι πληροφορίες που παρέχονται για τον υπολογισμό της αποζημίωσης λόγω πρόωρης εξοφλήσεως του δανείου είναι ανεπαρκείς, συνίσταται στην απώλεια του σχετικού δικαιώματος. Κατά την αντίθετη άποψη, η ερμηνεία αυτή δεν συνάδει με το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιη', της οδηγίας 2008/48. Υπέρ αυτής της απόψεως τείνει και το αιτούν δικαστήριο, παραπέμποντας συναφώς στην αιτιολογική σκέψη 39 της οδηγίας 2008/48.
- 34 Επί του πέμπτου ερωτήματος: ανακύπτει ζήτημα ερμηνείας ως προς την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιθ', της οδηγίας 2008/48, κατά το οποίο η διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται για την άσκηση του δικαιώματος καταγγελίας της συμβάσεως πιστώσεως πρέπει να προσδιορίζεται με τρόπο σαφή και ευσύνοπτο. Η εν λόγω διάταξη μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο νομοθέτης της Ένωσης επιδίωξε μεν σκόπιμα να εξακολουθεί να επιτρέπει τα σε εθνικό επίπεδο ρυθμιζόμενα δικαιώματα καταγγελίας, εντούτοις ο καταναλωτής πρέπει να ενημερώνεται οπωσδήποτε για τα δικαιώματα καταγγελίας που ρυθμίζονται στην ίδια την οδηγία. Υπέρ της ερμηνείας αυτής θα μπορούσε να συνηγορήσει ιδίως ο μνημονεύομενος στην αιτιολογική σκέψη 8 της οδηγίας 2008/48 σκοπός περί ελεύθερης κυκλοφορίας των πιστωτικών προσφορών που πραγματοποιείται με τις καλύτερες δυνατές συνθήκες γι' αυτούς που προσφέρουν πίστωση. Κατά το Bundesgerichtshof η ερμηνεία αυτή είναι προφανής.
- 35 Ωστόσο, ο σκοπός περί παροχής επαρκούς προστασίας στους καταναλωτές, που επίσης υπογραμμίζεται στην αιτιολογική σκέψη 8 της οδηγίας 2008/48, θα μπορούσε να συνεπάγεται ότι είναι επίσης αναγκαία η πληροφόρηση και για τα ρυθμιζόμενα στο εσωτερικό δίκαιο δικαιώματα καταγγελίας, καθώς και για τις ισχύουσες συναφώς τυπικές προϋποθέσεις. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι υπέρ αυτής της απόψεως συνηγορούν οι αιτιολογικές σκέψεις 24 και 31 της οδηγίας αυτής.

- 36 Επί του έκτου ερωτήματος: ανακύπτει ζήτημα ερμηνείας ως προς την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο κ', της οδηγίας 2008/48, κατά το οποίο στη σύμβαση πιστώσεως πρέπει να γνωστοποιείται με τρόπο σαφή και ευσύνοπτο κατά πόσον ο καταναλωτής έχει πρόσβαση σε εξωδικαστικές διαδικασίες ή μηχανισμούς επανορθώσεως και να αναφέρονται οι ουσιώδεις τυπικές προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν κατά περίπτωση για την κίνηση της διαδικασίας ή/και του μηχανισμού αυτού.
- 37 Όσον αφορά τις προϋποθέσεις προσβάσεως σε διαδικασία υποβολής παραπόνων πελατών, θα μπορούσε να αρκεί η παραπομπή στον κανονισμό της διαδικασίας που διατίθεται στο Διαδίκτυο. Το Bundesgerichtshof έκρινε με την προαναφερθείσα απόφαση του Φεβρουαρίου του 2020 ότι η σχετική παραπομπή αρκεί. Ιδίως ο σαφής και ευσύνοπτος τρόπος που απαιτεί η οδηγία ενδέχεται να καθιστά αναγκαία την εκ νέου πλήρη αναφορά στη σύμβαση πιστώσεως των τυπικών προϋποθέσεων που πρέπει να συντρέχουν για την πρόσβαση σε διαδικασίες επίλυσεως διαφορών, προκειμένου ο καταναλωτής να είναι σε θέση να διαπιστώσει με σαφήνεια και χωρίς ιδιαίτερο κόπο τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να κινήσει παραδεκτά τη διαδικασία αυτή. Ειδικότερα η παραπομπή σε πολυσέλιδο κανονισμό διαδικασίας στο Διαδίκτυο για την εξεύρεση πληροφοριών αναφορικά με τις προϋποθέσεις προσβάσεως ενδέχεται να συνιστά μη σαφή και ευσύνοπτο τρόπο, καθόσον, σε μία τέτοια περίπτωση, ο καταναλωτής θα αναγκαζόταν να αναζητήσει και να μελετήσει την εκάστοτε ισχύουσα έκδοση του κανονισμού διαδικασίας για να εντοπίσει το τμήμα αυτής που ρυθμίζει τις τυπικές προϋποθέσεις προσβάσεως σε διαδικασία υποβολής παραπόνων πελατών.
- 38 Αμφιβολίες θα μπορούσε να εγείρει επίσης η σαφέστατη παραπομπή σε κανονισμό διαδικασίας το περιεχόμενο του οποίου δεν δύναται εκ των πραγμάτων να είναι γνωστό κατά τη σύναψη της συμβάσεως, καθόσον αυτός θα ισχύσει στο μέλλον, κατά τον χρόνο ενδεχόμενης υποβολής παραπόνου σε μεταγενέστερο στάδιο.
- 39 Όσον αφορά το έβδομο και το όγδοο ερώτημα, γίνεται παραπομπή στους οικείους ανάλογου περιεχομένου συλλογισμούς που διατυπώνονται επί του ταυτόσημου τέταρτου και πέμπτου ερωτήματος στη σύνοψη της προδικαστικής αποφάσεως C-155/20.
- 40 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι και ο δικαστής μονομελούς δικαστηρίου που κρίνει σε πρώτο βαθμό έχει δικαίωμα να υποβάλει στο Δικαστήριο ερωτήματα προς έκδοση προδικαστικής αποφάσεως. Τούτο δεν αναιρείται εξάλλου ούτε από το γεγονός ότι, αναφορικά με το τρίτο και πέμπτο ερώτημα καθώς και με το υπό στοιχείο α' σκέλος του τέταρτου ερωτήματος, το Bundesgerichtshof, με την απόφαση της 11ης Φεβρουαρίου 2020, έκρινε ότι η ορθή ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης είναι πρόδηλη, υπό την έννοια ότι δεν καταλείπεται περιθώριο για εύλογη αμφιβολία, ενώ προς επίρρωση αυτού επικαλείται την ύπαρξη «acte clair» υπό το πρίσμα της νομολογίας του Δικαστηρίου στην υπόθεση CILFIT (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1982, CILFIT, C-283/81, EU:C:1982:335, σκέψη 16). Τούτο δε διότι, εφόσον το δικαστήριο που

δεν αποφαινεται σε τελευταίο βαθμό κρίνει ότι, με βάση τις νομικές εκτιμήσεις ανώτερου δικαστηρίου, ενδέχεται να καταλήξει σε έκδοση απόφασης αντιβαίνουσας στο δίκαιο της Ένωσης, έχει τη διακριτική ευχέρεια να αποφασίσει να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ερωτήματα για τα οποία διατηρεί αμφιβολίες.

- 41 Επιπροσθέτως, γίνεται παραπομπή στα εν μέρει ταυτόσημα ερωτήματα στις αιτήσεις προδικαστικής απόφασης στις υποθέσεις C-33/20 και C-155/20 και στους παραλληλισμούς με τις εν λόγω υποθέσεις και προτείνεται η συνεκδίκαση όλων των υποθέσεων.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ